

Nr 335.

Av herr **Moberger** m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 96, angående upprättande av praktiska ungdomsskolor.

I propositionen nr 96 till innevarande års riksdag angående upprättande av praktiska ungdomsskolor föreslår Kungl. Maj:t bl. a., att riksdagen måtte medgiva, att skoldistrikt, som anordnat fortsättningsskola enligt de grunder, som angivas i kungl. kungörelsen den 11 september 1877 angående anslag för avlöning åt lärare vid fortsättningsskola, må tills vidare, intill dess annorlunda bestämmes, såsom understöd för de lärares avlöning, som i sådan skola undervisa utom folkskolans ordinarie undervisningstid, erhålla bidrag av allmänna medel sålunda, att för varje lärare, som meddelar dylik undervisning under en tid motsvarande två veckor om året, statsbidrag utgår med 65 kronor, under en tid motsvarande fyra veckor med 130 kronor och under en tid motsvarande sex veckor med 195 kronor, under villkor att skoldistriktet för lärarens avlöning tillskjuter för undervisningstid motsvarande två veckor om året minst 25 kronor, för undervisningstid motsvarande fyra veckor minst 50 kronor och för undervisningstid motsvarande sex veckor minst 75 kronor.

Det är således propositionens mening, att under övergångstiden, intill dess den nya obligatoriska fortsättningsskolan inrättats, ett skoldistrikt fortfarande skall ha rätt att låta fortsättningsskolan inkräkta intill fyra veckor på folkskolans lagliga lärotid, under det att den nya fortsättningsskolan skall förläggas helt utom samma lärotid. Att man så tidigt som år 1877, då det första gången gällde att organisera fortsättningsskolan, medgav, att så lång tid som fyra veckor fick tagas av folkskolans lästid, kan synas förklarligt, då man ju ville göra det så lätt som möjligt för skoldistriktet att inrätta fortsättningsskolor och därigenom främja deras uppkomst. Nu, 30 år senare, är dock ställningen en helt annan. Fortsättningsskolor, förlagda med fyra veckor inom folkskolans egentliga lärotid, ha med åren blivit alltmera sällsynta och utgjorde under redovisningsåret den 1 juli 1915—den 30 juni 1916 endast 2,5 % av hela antalet fortsättningsskolor. Orsaken härtill får sökas i insikten om det otillfredsställande i en dylik anordning av fortsättningsskolan. I en fyrklassig folkskola (t. ex. av typen litt. C eller E) förlora ju barnen, om fortsättningsskola varje år anordnas, under sin folkskoletid 16 läsveckor och få blott igen 6 i fortsättningsskolan. I en folkskola av typen litt. F. blir

respektive läsveckors antal 24 och 6. Härtill kommer, att, då ju denna fortsättningsskola som regel ej är obligatorisk, man saknar varje garanti, att alla barn, som slutat folkskolan, också komma till fortsättningsskolan. En hel del även av de barn, som genomgå fullständig folkskolekurs, förlora, det visar erfarenheten, av sin skoltid de veckor, som tagas till fortsättningsskolan utan att få någon fortsatt undervisning som ersättning. Och de barn, som avgått ur folkskolan enligt § 48 i folkskolestadgan, få ej alls deltaga i fortsättningsskolans undervisning. Härtill kommer, att folkskolans årliga lärotid i och för sig är så kort, att den ej kan tåla en sådan avknappning. Från folkbildningens synpunkt torde därför en fortsättningsskola, som tager fyra veckor av folkskolans lärotid, böra anses vara mera till skada än till gagn. Erkännes detta, finnes ingen anledning för staten att ens under en övergångstid vidare uppmuntra en dylik olämplig anordning. Det torde ej heller från skoldistriktens sida möta något större hinder att, om statsbidraget till här meromnämnda fortsättningsskolor indrages, få dem omlagda så, att endast två veckor tagas av folkskolans lärotid. Någon nämnvärd statsfinansiell roll spelar ej heller den här förordade ändringen i Kungl. Maj:ts förslag.

På grund av vad vi sålunda anfört, få vi hemställa, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 96, att skoldistrikt, som anordnat fortsättningsskola enligt de grunder, som angivas i kungl. kungörelsen den 11 september 1877 angående anslag för avlöning åt lärare vid fortsättningsskola, må tills vidare, intill dess annorlunda bestämmes, såsom understöd för de lärares avlöning, som i sådan skola undervisa utom folkskolans ordinarie undervisningstid, erhålla bidrag av allmänna medel sålunda, att för varje lärare, som meddelar dylik undervisning under en tid motsvarande fyra veckor med 130 kronor och under en tid motsvarande sex veckor med 195 kronor, under villkor att skoldistriktet för lärarens avlöande tillskjuter för undervisningstid motsvarande fyra veckor minst 50 kronor och för undervisningstid motsvarande sex veckor minst 75 kronor.

Stockholm den 13 mars 1918.

E. Moberger.

Nils Helger.

Algot Jungnell.